

Pukovnik
MARIJAN VIDAS

Aktivnost organizacije SKJ u JNA na ostvarivanju zadataka u vojnoj ekonomici

Na redovnoj sednici Komiteta Konferencije organizacije SKJ u JNA, septembra 1977. godine, raspravljano je, pored ostalog, kako se komunisti, i ne samo oni, odnose prema vojnoj ekonomici — racionalnom i ekonomičnom korišćenju postojeće materijalno-tehničke baze i društvenog dinara koji se odvajaju za odbranu zemlje. Ocenjena je aktivnost organizacija i foruma u proteklom periodu, kritički sagledana praksa na području vojne ekonomike, analizirano sadašnje stanje i aktuelna pitanja na kojima se moraju angažovati sve strukture i svi subjekti, s obzirom na to da je vojna ekonomika veoma kompleksno pitanje i da se direktno odražava na borbenu gotovost.

Ekonomski razvoj i materijalne mogućnosti naše zemlje neposredno utiču na dalje jačanje društveno-političkog, ekonomskog i socijalnog razvoja. Time se istovremeno stvaraju pretpostavke za postojanost i dalje jačanje odbrambenih snaga. Kako je JNA integralni deo jugoslovenske zajednice i istovremeno veliki korisnik materijalnih dobara, racionalnim i ekonomičnim korišćenjem materijalno-tehničkih resursa u svim strukturama i na svim nivoima istovremeno se doprinosi ostvarivanju zadataka privredne stabilizacije i jačanju borbena-tehničke gotovosti.

Angažovanje svih struktura i svih pripadnika Armije na tom planu mora da odražava našu političku svest i naša nastojanja da postojećim resursima obezbedimo najveće moguće borbene efekte kako JNA tako i oružanih snaga u celini.

U materijalima pripremljenim za ovu sednicu i u diskusijama konstatovano je da je učinjeno dosta napora u tom pravcu, i da su u

armijskim delatnostima i aktivnostima postignuti značajni rezultati, čime ni izdaleka nisu iscrpljene sve mogućnosti jer postoje još znatne rezerve u svim strukturama i na svim nivoima.

Napori komandi, jedinica, ustanova a, pre svega, komunista u JNA u pravcu još intenzivnijeg angažovanja na tome planu, doprineli su shvatanju da vojna ekonomika nije posao i zadatak samo materijalno-finansijskih i pozadinskih organa, već da je utkana u sve strukture, delatnosti i aktivnosti, i da takav pristup mora biti prisutan od donošenja odluka pa do realizacije i analize svakog zadatka, a to obavezuje svakog pojedinca, počev od vojnika do najviših starešina, da svojim radom i zalaganjem doprinose racionalnosti i ekonomičnosti.

U diskusijama je posebno istaknuto da je nužno normativno što potpuniye regulisati postupke i mere u oblasti vojne ekonomike, jer se time onemogućava potrošnja koja nije uvek u skladu s dogovorenim politikom. Uprkos postignutim rezultatima, činjenica je da se ponegde prekomerno troši, i to ne samo za potrebe borbene gotovosti i tehničkog razvoja, što bi se moglo pravdati, nego i u oblastima gde bi se moglo više uštedeti.

Razlog za to nije što živimo i delujemo u relativno nestabilnim privrednim uslovima, nego i što subjektivni faktor ne uspeva uvek do kraja da proanalizira stvarnu cenu koštanja i ekonomske efekte. Ova sednica, a i rasprava u vezi s ovom temom u armijskim oblastima i drugim strukturama, imaju zadatak da istaknu odgovornost komandi, jedinica i komunista u pogledu težišnih pitanja izdržavanja i opremanja Armije za još racionalnije i ekonomičnije trošenje, posebno u onim oblastima potrošnje u JNA koje celovito, i blagovremeno sagledane mogu da daju veoma značajne, posebno tehnološke i ekonomske efekte. Samo tako je moguće određivati puni smisao ekonomike u JNA i oružanim snagama u celini.

U tom zajedničkom naporu komunisti u Armiji ne mogu biti slučajni saučesnici, već snagom svoga autoriteta i znanja kreatori i nosioci da se što racionalnije i ekonomičnije koriste i troše materijalna i finansijska sredstva.

U isto vreme ukazano je i na to da još ima ponašanja koja nisu uvek u skladu sa zajedničkim nastojanjima i naporima. Znači, kada se zauzimaju stavovi i donose zaključci u osnovi imamo jedinstvo gledanja, dok u praktičnom radu ima parcijalnog i uskog gledanja, što svakako negativno utiče na veće angažovanje i na bojevu gotovost.

Analiziranjem sveukupne angažovanosti na planu vojne ekonomike, savetovanjem na nivou armijskih oblasti i SSNO, došlo se do

zaključka da su u aktivnostima i delatnostima postignuti vidni rezultati i uštede, koji omogućavaju u celini izvršenje planiranih zadataka, pa i nekih vanrednih, i da će to povoljno uticati na postojanost i dalje jačanje borbene gotovosti Armije i oružanih snaga u celini.

Navodimo samo neke do sada ostvarene rezultate: proizvodnja opreme i naoružanja najvećim delom se realizuje u zemlji, što znači da smo organizacijski, tehnološki i materijalno osposobili ove kapacitete i stvorili uslove za opremanje naših oružanih snaga modernom tehnikom; školovanje i usavršavanje kadrova, osavremenjavanje nastavno-obrazovnog procesa odvija se u vojnim školama čiji je proces sve racionalniji i omogućava znanje, naučnost i veštine koje traži savremena tehnika; znatno je pooštrena odgovornost za čuvanje, održavanje i upotrebu ratne tehnike, čime se obezbeđuje veća ekonomija snaga i sredstava, a to se neposredno odražava na borbenu gotovost; normativno regulisanje materijalno-finansijske sfere poprima organizovaniji rad, i na tom planu u osnovi već imamo dobre regulative; sistem nabavki — a to je važno za velikog potrošača kao što je JNA — i u celini odnos prema tržištu poprima sve organizovaniji prilaz; organizacija, funkcionisanje i efikasnost sistema pozadinskog obezbeđenja na garnizonskom, kasarnskom i regionalnom principu dobija sve više u značaju i stvarni efekti integracije proizvodno-uslužnih delatnosti pokazuju svu vrednost, što obavezuju na dalje napore dogradnje i razrade ovog sistema; planiranje se sve više usklađuje sa razvojem JNA i oružanih snaga; završni račun sve više postaje dokumenat iz kojeg se vidi efikasnost ulaganja i uvid u stepen borbene gotovosti; analiza i kontrola postaju sve više instrumenat funkcije komandovanja i sredstvo za dalje jačanje i primenu naučnih saznanja i analiza u oblasti materijalno-tehničkog i zdravstvenog zbrinjavanja JNA i oružanih snaga, u celini; decentralizacija sredstava i odlučivanja poprima šire razmere a kod nekih armijskih oblasti se otišlo i dalje, što daje dobre rezultate tim pre što sami izvršioци određuju prioritet u izvršenju zadataka, a to istovremeno jača odgovornost i podstiče na samoinicijative; režijski radovi dali su veoma dobre rezultate i mnoštvo objekata se tim putem održava, izgrađuje i adaptira, pa se tako stvara mogućnost za potpunije korišćenje raznih profila stručnjaka — vojnika, a istovremeno se ekonomičnije koriste snage i sredstva, što doprinosi jačanju borbene gotovosti; vojne ekonomije pri pojedinim komandama — jedinicama, graničnim karaulama i dr. pokazale su kako se postojeći zemljišni fond uz određene napore može racionalno iskoristiti i uz malo ula-

ganja i minimalne troškove obezbediti sveže povrće, voće i meso za ishranu, i to u zavidnim količinama; šumska osnova — vlasništvo JNA racionalno eksploatisana u nekim AO je tolika da pokriva potrebe u građevinskom i ogrevnom drvetu, što je neposredan prilog racionalnom i ekonomičnom gazdovanju i štednji.

Ovo su samo neka pitanja i aktivnosti koja pokazuju koliko je vojna ekonomika postala stalna briga svih struktura u oružanim snagama. Istina, rezultati su različiti u pojedinim jedinicama a zavise, uglavnom, od angažovanja subjektivnih faktora.

Kada sa današnjeg stanovišta ocenjujemo postignute rezultate koji nisu mali, nužno je istaći da se u tome uspelo — upravo zahvaljujući stalnom angažovanju komandovanja i organizacije SKJ. Kontinuitet ovih napora, istovetnih po sadržaju i obimu, upućuje na zaključak da je tema racionalnost, ekonomičnost i štednja uvek podjednako aktuelna i u skladu je sa opštim naporima privredne stabilizacije. Koliko je bilo doslednosti u zajedničkim naporima da se što bolje koriste svi materijalno-tehnički resursi i to usmerava ka jačanju odbrane, najbolje govore izlaganja generala Nikole Ljubičića, održana u različitim vremenskim periodima, ali sa istim naglaskom i sadržajem.

Tako na primer, u diskusiji na VII sednici organizacije SKJ za SSNO u jesen 1973. godine, pored ostalog, kaže:

»Smatram da je sada jedan od važnijih zadataka, ako ne i najvažniji, svih komunista i svih ustanova u našoj armiji da što ekonomičnije i što racionalnije usmjeravaju čitavu armijsku djelatnost. Ovom zadatku treba da pridemo odgovorno i široko organizovano. Mislim da komandnim i upravnim putem treba da usmjerimo sve inicijative radi ekonomičnijeg trošenja budžetskih sredstava i što racionalnije djelatnosti u cjelini. Sve naše odluke i sva naša rješenja treba da budu prožeti duhom racionalizacije, moramo da donosimo takve odluke i takva rješenja koja će omogućiti najracionalnije poslovanje.

Ovom problemu u Armiji pridajemo veliki značaj, pogotovu u današnje vrijeme kada se čitava zemlja bori za stabilizaciju i ekonomičnije poslovanje.

Smatramo da mjere stabilizacije imaju ne samo ekonomski nego i politički značaj. I ovo što radimo u Armiji, ima takođe ekonomski i politički značaj za razvoj naših oružanih snaga, pa i za rješavanje ove problematike u na-

šem društvu u cjelini. Smatram da ekonomska stabilizacija najneposrednije doprinosi političkoj stabilizaciji. Otu-
da se s razlogom može tvrditi da naše ekonomsko ponaša-
nje odražava našu političku svijest, naše razumijevanje
cjelokupnog nastojanja u društvu da se postigne privredna
stabilizacija kao jedan od bitnih ciljeva inicijative Saveza
komunista i druga Tita.

Prema tome, svaki naš projekat, svako naše finansij-
sko i materijalno ulaganje mora biti prožeto idejom pri-
vredne stabilizacije i efektom povećanja borbene gotovo-
sti. To znači da svaki dinar mora biti utrošen racionalno,
planski i sa predviđenim efektom«.

A, obrazlažući budžet JNA za 1978. godinu povodom usvajanja
budžeta Federacije u skupštini SFRJ, savezni sekretar za narodnu
odbranu je, pored ostalog, rekao:

»Priprema cijelog društva za odbranu je veoma obi-
man i složen posao. Zato priprema oružanih snaga, kao
djela društva, traži plansku i usmjerenu djelatnost.

Razvoj i izgradnja JNA odvijala se u duhu koncepcije
ONO i planskih proporcija predviđenih Planom razvitka
oružanih snaga...

Težili smo da dobijena finansijska sredstva maksima-
lno iskoristimo i postignemo optimalne rezultate u svestra-
noj izgradnji JNA. Mogu vas obavjestiti da smo i mi u
vrijeme kada se cijeli svijet naoružava i borbenu ospo-
sobljava, težili da postignemo što veću ukupnu borbenu
osposobljenost naše armije i onemogućimo sve oblike pri-
tiska i ugrožavanja našeg integriteta i državnog suvere-
niteta.

Smatramo da smo i u ovoj godini na tom polju ostva-
rili krupne rezultate. JNA kao složen vojni mehanizam
predstavlja savremeno opremljenu vojnu snagu sposobnu
da izvrši sve zadatke. Polazeći od toga, svim elementima
borbene gotovosti poklanjali smo punu pažnju i preduzi-
mali potrebne mjere da se JNA razvija kao cjelovit bor-
beni organizam.

U cjelini, nastojali smo da u prošloj godini obezbije-
dimo oružane snage svim potrebnim sredstvima, kao što su:
hrana, municija, pogonsko gorivo, repromaterijal i dr. koja
su neophodna za njen redovan život i rad. Pored toga, vo-

dili smo računa da u granicama finansijskih mogućnosti obezbijedimo mobilnost, održavanje i remont borbene i neborbene tehnike u mirnodopskim i ratnim uslovima i da osavremenimo intendantsko snabdijevanje i sanitetsko zbrinjavanje.

U organizaciji pozadinskog obezbjeđenja preduzeli smo niz mjera sa ciljem da se postigne ekonomičnije poslovanje.

Potrebe za izgradnjom moderne i savremene armije su velike. Mi smo ulagali u 1977. godini maksimum truda i napora da obezbjedimo visok stepen savremenog razvoja naših oružanih snaga i da se istovremeno uklopimo u predviđena finansijska sredstva. No i pored toga, nismo bili u mogućnosti da neke važne potrebe obezbjedimo i da ih finansijski pokrijemo. Kad ovo kažem, želim da naglasim da nam je uvijek bila prisutna ekonomska situacija u zemlji i nismo željeli da je mi dodatnim zahtjevima opterećujemo.

S obzirom na stalno narastanje potreba JNA, pogotovo što cijene složenim borbenim sistemima stalno rastu, što će se i ove godine pred sve pripadnike Armije postaviti zadatak da što racionalnije iskoriste dodjeljena sredstva«.

Izlaganja generala Ljubičića govore o tome da su svi subjekti u Armiji saglasni u oceni značaja i odgovornosti kada je u pitanju vojna ekonomika. Iz toga se istovremeno vidi tesna veza i međuzavisnost između jačanja privrede i narodne odbrane i samozaštite. Polazeći od tog stanovišta, društveni dinar i celokupna materijalno-tehnička baza moraju se optimalno koristiti u pravcu jačanja borbene gotovosti.

Nasuprot do sada postignutim uspesima, a toga su svesni svi faktori u JNA ima još mnoštvo problema koji traže veće angažovanje i dodatne napore, a to i jeste zadatak organizacije SKJ da podstiče i produbljuje svest o značaju vojne ekonomike u jačanju borbene gotovosti. U tom smislu su se i odvijale diskusije.

— Izrada srednjoročnog programa razvoja temelji se na tome da obuhvati sve potrebe Armije, ali sve to istovremeno se mora usklađivati sa sredstvima koja se u tom smislu izdvajaju iz nacionalnog dohotka. Procenat od 6,17, koliko se sada izdvaja, čini krajnju granicu a ne može se očekivati izdvajanje van toga jer bi se time išlo na štetu reproduktivnih sposobnosti naše privrede. Prema tome, naše

potrebe se moraju kretati u ovim granicama i unutar toga moraju se obezbediti svi prioritetni zadaci za dalji razvoj Armije i jačanje njene borbene gotovosti.

Međutim, u pojedinim delatnostima potrošnje, posebno građevinskoj, pa i na drugim mestima, ide se van mogućnosti, a to mora uticati na ostale vidove potrošnje, pa i na borbenu gotovost. Prema tome, ako smo za kompleksnost planiranja, potrebna je potpuna disciplina. U praksi ulazimo u izgradnju, a da nam troškovi nisu uvek do kraja objektivno postavljeni, zbog čega se sredstva za konačnu izgradnju nekih građevinskih objekata — opšteg i zajedničkog standarda moraju kasnije iznalaziti na drugom mestu. Takvo angažovanje i trošenje stvara utisak parcijalnog prilaza. To istovremeno zahteva izradu dopunskih planova, a sve to utiče na disciplinu planiranja, na ljudske odnose i u celini narušava odgovornost. Planiranje je aktivnost koja se mora normativno dograđivati, utvrditi kriterij i što više objektivizirati rezultati i ekonomski efekti.

Nova metodologija planiranja u OS bitno je uticala da se racionalnije i ekonomičnije usklade sredstva sa zahtevima borbene gotovosti. To istovremeno omogućava vezivanje troškova za planske zadatke i prenošenje dobrog dela zadataka na niže nivoe planiranja, čime se omogućava veće angažovanje jedinica i pojedinaca. To je novi kvalitet u primeni ekonomskih principa, i to je doprinelo većoj efikasnosti ulaganja.

— *Obuka je neposredan činilac b/g i zbog toga joj treba prilaziti sa posebnom pažnjom. Vlada uverenje da u okviru budžeta JNA obuka mora zadržati svoj utvrđeni deo koji se mora realizovati u celini u svim oblicima. (Ovo tim pre što u oblasti obuke postoje dobro i objektivno utvrđeni kriteriji i normativi). U tom smislu nužno je linijom komandovanja i putem organizacije SKJ dati težište u dva pravca prvo, sačiniti što konkretnije planove za izvršenje određenih nastavnih zadataka, posebno za važnije nastavne faktore (nastavni tereni, nastavne jedinice i sl.) i, drugo, stalno inovirati postojeće normative u skladu sa potrebama razvoja i modernizacije JNA.*

Radi unapređenja materijalno-obrazovnog procesa sve zainteresovane strukture moraju da definišu ne samo nastavno-obrazovni proces kao celinu, već i svaki nastavni zadatak, i predvide njegovo potpuno izvršenje, tako da se time ograničava prebacivanje sredstava na druge zadatke.

Materijalna baza nastave u JNA čini ogromnu vrednost i samim tim pruža mogućnost da se u oblasti održavanja nastavne tehnike,

produženja njenog veka i dr., i uz male procenete racionalizacije i uštede mogu ostvariti veoma respektivna sredstva.

— *Unapređenje organizacije rada je sastavni deo vojne ekonomije.* Upravo tu se kriju znatne rezerve. Od toga kako organizujemo, kako planiramo izvršenje zadataka, koliko u određene aktivnosti uključujemo sve bitne činioce, zavisi da li će zadaci biti kompletno postavljeni, to omogućujemo da na vreme u realizaciji korigujemo elemente, pravovremenom kontrolom i analizom dolazimo do toga šta je dobro a šta nije, a sve zajedno deluje u pravcu veće ekonomije i boljeg kvaliteta u izvršenju zadataka.

— *Pitanje koje zadire u ekonomiju trošenja i standarda, ličnog i kolektivnog, jeste visok spektar građevinske delatnosti.* Sa stanovišta optimalnosti u ovoj delatnosti uvek se treba rukovoditi time šta je racionalno u odnosu na sadašnje i buduće vreme. Objekti infrastrukture za čuvanje i smeštaj tehnike moraju odgovarati nameni, i tu se metodom montaže mogu postići velike uštede. Treba graditi istovremeno i funkcionalno i racionalno. Isto tako, područje delatnosti izgradnje stanova za aktivni sastav pruža mnoštvo mogućnosti za ekonomiju. Uspevamo da izgradimo određeni građevinski fond, ali nismo uvek u stanju da ga i održavamo onako kako je najbolje. Odnos stana i stanara još ne povezuje uspešno sve činioce, a to znači da zakupac stana treba više da utiče na čuvanje i održavanje objekta i sredstava koja je sam stvorio. Stanare treba staviti u ulogu da se domaćinski odnose i sa puno odgovornosti utiču na organizaciju održavanja, upotrebu fondova i dr. Istaknuto je da se moraju napustiti klasični odnosi gde je stanar bio samo puki korisnik društvenih dobara.

— *U diskusijama je konstatovano da se odvajaju znatna sredstva za narodnu odbranu,* i to po osnovi finansijskog plana JNA, kao i po osnovi potreba teritorijalne odbrane. Na planu materijalno-tehničkog obezbeđenja i zdravstvenog zbrinjavanja brojna sredstva se zajednički nabavljaju i usvajaju i, prema tome, treba da imaju ista svojstva i karakteristike. Zato je nužno na tom planu nalaziti optimalnija rešenja — planirati zajednički, a to znači da štabovi TO i odgovorne strukture JNA u svojim nastojanjima mogu obezbediti još veću ekonomiju sredstava a time i bolju spremnost i pouzdanost sistema ONO u celini.

— *Za vojnu ekonomiku je sfera odlučivanja veoma značajna;* tu se radi o raspodeli novčanih sredstava, o načinu raspolaganja u celini — praktično, o celokupnoj sferi MFS. Ovo je utoliko značajnije što se sve više nabavlja složena i komplikovana tehnika, a trend ula-

ganja u sopstvene kapacitete vojne privrede raste. Sve to omogućava da se direktno utiče na vojnu ekonomiku. Svi oni koji odlučuju bilo na koji način moraju shvatiti i privikavati se da je ono što naše društvo izdvaja za JNA krajnja granica i u okviru toga tražiti zadovoljenja svih vidova trošenja. Pri tome valja shvatiti da borbeni gotovost istovremeno zavisi od modernog naoružanja i opreme, stepena obučenosti, standarda vojnika i starešina i dr. Ali, se to mora staviti u razumne proporcije i odnose. Dalje, kada je reč o borbenim sistemima i naoružanju uopšte, isto toliko je važno imati raketno oružje kao i uslove za njihovo održavanje i čuvanje, znavljanje i dr.

Svako parcijalno rešavanje ne bi dalo optimalne rezultate. Naprotiv, problem ekonomike, treba sagledavati realno i sa svih relevantnih stanovišta, jer se u protivnom može dogoditi da imamo skuplju infrastrukturu i smeštaj od samih borbenih sredstava.

— *Naučnoistraživački i razvojni rad* daju početne impulse ostvarenju ekonomskih principa. Sve se više primenjuje i razrađuje sistem priprema elemenata odluka o uvođenju u naoružanje borbenih sistema i opreme — od faze projektovanja do serijske proizvodnje, ali tu ima još mnoštvo formi za šire uključivanje društvene zajednice. JNA ima znatan broj istraživačkih institucija (škole, akademije, instituti i dr.), i sve veći broj odgovarajućih profila kadrova. Pored toga, istaknuta je potreba da se razradi čitav sistem mera stimulacije, razvijanje novatorstva, racionalizacije i dr. Aktiviranjem ovih rezervi može se podići produktivnost rada — povećati ekonomija rada i sredstava i time doprineti bržoj primeni u praksi istraživačkih projekata. Istraživanje za potrebe ONO mora postati obaveza i pravo svih naučnih institucija u zemlji. U tom smislu valja više koristiti ove kapacitete i raspoloženje pojedinih istraživača.

— *Vreme u funkciji ekonomije je značajno pitanje.* Svako kašnjenje sa programima smanjuje realnu kupovnu moć dodeljenih sredstava, a da se ne govori o tome da to ide na štetu modernizovanja JNA i oružanih snaga.

— *Novi sistem pozadinskog obezbeđenja,* iako još nedovoljno uhodan na svim punktovima, već sada je pokazao puno organizacijsko, kadrovsko i materijalno opravdanje. To traži od komandi maksimalno angažovanje svakog pojedinca i harmonično ponašanje svih struktura u pogledu zahteva i potreba. Ovaj sistem nudi potpunije materijalno-tehničko obezbeđenje i zdravstveno zbrinjavanje, ali će rezultati zavisiti od angažovanja komandi, jedinica i komunista koji

u njima rade, i to od uključivanja u pravovremeno planiranje, koordinaciju, dosledno sprovođenje utvrđenih i propisanih načela do izvršenja svih zadataka PoOb.

Na ovom planu još ima nerazumevanja a i težnji da svako ima u svojoj jedinici kompletnu strukturu materijalno-tehničkog obezbeđenja, što je u sadašnjim uslovima organizacije, formacije i funkcionisanja svih struktura skupo i teško prihvatljivo.

— *Kontrola i zakonitost su značajni činioci racionalnog i ekonomičnog ponašanja.* Na tom planu postignuti su uglavnom dobri rezultati, ali ostaje činjenica da je samokontrola još uvek nedovoljno afirmisana. Pri tome nadzor i interna kontrola deluju preventivno i kod svih subjekata razvijaju osećaj da je to deo svakodnevnih obaveza, i da se time doprinosi boljem i racionalnijem gazdovanju.

— *Značajna stavka u finansijskom planu JNA su prihodi* i tim putem se podmiruje znatan deo obaveza. U više diskusija je rečeno da u nekim jedinicama ima još dosta nepotrebne opreme i delova koje valja prodati i na vreme naplatiti, a ta sredstva korisno upotrebiti za nabavku i obnavljanje opreme u JNA.

— *Vođenje materijalnih evidencija* (računovodstvo, izveštaji i dr.) angažuju veliki broj ljudi. U nekim strukturama čak više od onih koji se bave operativnim, organizacijskim, funkcionalnim i drugim pitanjima. Ove poslove treba što više uprostiti i za njihovu obradu koristiti savremena elektronska sredstva i računare. U celini, rečeno je da su administracija i administriranje veliko, te odvlači ljude od operativnih poslova zbog čega trpe poslovi bitni za borbenu gotovost.

— *Saobraćajni udesi*, rečeno je u materijalima i diskusijama, odnose ljudske živote, stvaraju invalide — odsutnost sa posla — i velike materijalne štete. U tome, pored vojnika, učestvuju i starešine. Iako se preduzima veliki broj mera, daljim naporima u pogledu tehničkih pregleda, vojnostručna i ideološko-politička obuka doprineće većem ličnom angažovanju i odgovornosti svih subjekata, a time i smanjenju saobraćajnih udesa.

— *Životni standard vojnika* u pojedinim garnizonima osetno varira, jer ima novih kasarni a istovremeno i onih koje su odavno preživele svoj vek. Prostornim planiranjem, sagledavanjem perspektive pojedinih garnizona moraju se nalaziti forme i objektivna merila da se uslovi standarda vojnika dovedu na približno isti nivo, jer od toga zavisi moralno-političko stanje i sve ostalo što utiče na opredeljenje ljudi da se na izvršenju zadataka u celini angažuju i zalažu.

S obzirom na obimnost materijala — uvodno izlaganje dr Svetislava Popovića, uvodni referat i preko dvadeset diskutanata — teško je u jednom prikazu reći sve što je izneto u prilog još većeg angažovanja svih struktura i subjekata na planu tako kompleksnog pitanja kao što je vojna ekonomika.

Zaključci

O najaktuelnijim pitanjima i problemima iz oblasti vojne ekonomike vođene su brojne rasprave u organizacijama i organima SKJ u JNA. Na njima je dosta uspešno kritički i samokritički analizirano stanje i usvojeni konkretni zaključci za dalji rad, kako bi se raspoloživim sredstvima postigli maksimalni efekti. Održano je više tematskih savetovanja na kojima su svestrano analizirana pitanja racionalnog i ekonomičnog poslovanja i tehničkog obezbeđenja. Došlo je do značajnih promena u ponašanju komunista, pripadnika JNA u oblasti vojne ekonomike. Ocena Komiteta je da su u realizaciji zadataka iz ove oblasti postignuti značajni rezultati. No, i pored toga, ispoljene su i određene slabosti. One su u suštini i subjektivnog karaktera. Ima pojava da se pojedini komunisti u praksi drugačije ponašaju od usvojenih stavova, a da se pri tome ne uzimaju na odgovornost, da se uvek ne sagledavaju naše realne mogućnosti, da se prilikom planiranja ne poštuju prioriteti, da nedostaju ekonomske analize svih značajnih faktora pri donošenju odluka, i da se u procesu realizacije odluka ne traže najracionalnija rešenja.

Komitet je ocenio da su stvoreni svi uslovi da se u narednom periodu u oblasti vojne ekonomike u traženju novih rešenja ide brže i efikasnije, jer postoji još dosta neiskorišćenih mogućnosti i rezervi. Ima dovoljno prostora za još efikasnije delovanje svakog komunista, vojnika i starešine, svakog vojnog kolektiva, organizacije SKJ i Saveza socijalističke omladine kako bi se, pre svega, otklonile uočene slabosti i preduzele mere za još efikasniji rad u vidu racionalnijeg i ekonomičnijeg poslovanja i upotrebe sredstava.

Komitet Konferencije organizacije SKJ u JNA smatra da bi težište aktivnosti organizacije i organi SKJ u JNA, u oblasti vojne ekonomike, trebalo usmeriti na sledeće zadatke:

1. Na osnovu svestrane kritičke i samokritičke analize stanja u jedinicama i ustanovama JNA i zadataka koji stoje u oblasti tekućeg i srednjoročnog plana razviti još efikasniju i konkretniju idejno-političku aktivnost u organizacijama SKJ u JNA, kako bi se obezbedio

najveći stepen bojeve gotovosti uz najracionalnije korišćenje sredstava. Obezbediti da se ponašamo racionalno, trošimo onoliko koliko su naše realne mogućnosti, da pravilno odabiramo prioritete i izradimo što realnije norme i kriterije u svim oblastima armijske potrošnje. Od naročitog je značaja stalno održavanje borbene i neborbene tehnike u ispravnom stanju.

2. Maksimalno zaoštriti pitanje odgovornosti komunista za racionalno i ekonomično ponašanje i sprovođenje usvojenih stavova i zaključaka, vodeći konkretnu borbu protiv svih i posebno onih slabosti na koje je ukazano na sednici Komiteta i pozivajući na odgovornost one komuniste koji se u tom smislu ne ponašaju racionalno i ekonomično, koji u praksi ne sprovode usvojene stavove i zaključke.

3. Uporno i konkretnije se zalagati i obezbediti da se pri donošenju odluka i izvršavanju zadataka, pored vrednovanja drugih značajnih činilaca, vrednuju i ekonomski, i to na osnovu naučno zasnovanih analiza, jer će se na taj način kvalitetnije realizovati zadaci, a sredstva racionalnije koristiti, što ima poseban društveno-politički značaj. Komunisti se moraju založiti da se u procesu pripreme svake odluke i rešenja predloži više varijanata, kako bi se na bazi uporednih analiza donela odluka koja će u procesu izgradnje oružanih snaga uz najmanje angažovanje snaga, sredstava i vremena dati najveće efekte borbene gotovosti. Obezbediti plansko i racionalno usmeravanje razvoja i proizvodnje naoružanja i vojne opreme u domaćim institutima i OUR, uz puno angažovanje svih naučnih potencijala zemlje.

Nastavnim programima u vojnim školama i vaspitno-političkim radom svih pripadnika JNA razvijati svest o štednji i racionalnom poslovanju u jedinicama i ustanovama.

4. Podsticati inicijativu, stvaralaštvo, novatorstvo i racionalizatorstvo na svim poljima armijskog života, ali istovremeno obezbediti punu zakonitost u raspolaganju materijalnim sredstvima.

Na sednici Komiteta Konferencije SKJ u JNA ukazano je i na neka konkretna pitanja. Komitet smatra da radi kvalitetnije realizacije zadataka pokrenuta pitanja treba konkretno razmotriti, pa obavezuje komuniste koji na ovim pitanjima rade i odgovorni su za tu delatnost da to i učine. Ta pitanja su:

a) Planiranje i analize realizacije planova.

b) Održavanje tehničkih materijalnih sredstava.

c) Organizacija obuke i vežbi sa aspekta njihove racionalnosti i uticaja na borbenu gotovost.

d) Građevinska delatnost, stambena izgradnja, održavanje objekata i vojnostambenog fonda.

e) Nabavka materijalnih sredstava (posebno onih koja ne utiču na bojevu gotovost).

f) Materijalno-finansijsko poslovanje specifičnih vojnih ustanova (vojne bolnice i vojnotehnički instituti).

Komunisti odgovorni za realizaciju navedenih zadataka, pri razmatranju navedenih pitanja treba da koriste materijal, diskusiju i konkretne predloge date na sednici Komiteta radi rešavanja ovih pitanja.

Komitet Konferencije SKJ u JNA obavezuje sve komuniste i organizacije SKJ u JNA da produže raspravu o ovim pitanjima u svojim sredinama, a Sekretarijat Komiteta i Komisiju za idejna pitanja vojne ekonomike da prati aktivnost na realizaciji zadataka sa ove sednice, pokreće akcije i doprinosi njihovom ostvarenju.